

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ.
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 150 Lei la an.

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13-74

Sinoadele protopopești

Bărbații mai de seamă din comunele noastre bisericești, proprietari, învățători, notari, țineau de deosebită cinste, să fie aleși în sinodul protopopesc, iar orașenii, profesori, medici, advocați, ingineri și pensionarii ofi-ceri luau parte la ședințele Sinodului, nu numai cu trupul, ci cu sufletul. Protopopul îngrijea ca toți intelectualii din tract să fie aleși membrii ai Sinodului, — și așa Sinodul devenia un mic parlament al tractului.

Azi? În unele părți un regres colosal. Unii protopopi habar n'au cine va fi ales, pretextând sub masca libertății alegerilor, ba se bucură să fie cât mai puțini intelectuali, se mulțumesc cu cantorii dela sate, cu câte un epitrop întârziat și dacă pot, împiedecă să intre și preoții cei mai desghetați în Sinod.

De sine înțeles, așa e mai comod, nu cere nimenca rapoarte despre activitatea preoților și a protopopului, nu se fac interpelații, se votează bugetul și se aproabă Ratiociniul și pleacă membrii la ale sale cu o ilusie mai bogată și cu câte o decepție amară.

Totul e șablon, cifre fără rost, grupate ca vai de ele, din cari nu înțelegi nimica.

În anul următor cei mai simțitori rămân acasă, nu mai sunt în număr și nu mai iau nici o hotărîre. Totul se amână pe anul viitor.

Și aceasta ar fi vieață pseudo-constituțională, — ar fi să fie Duhul, care s'a sălășluit între cei mai de seamă oameni ai unui tract, acesta e cazul, când protopopul e obosit și nu e acasă.

Scriem aceste rânduri cu multă durere, — și mai mult ca un memento pentru cei-ce încă nu vor să înțelegă, că a sosit timpul de primenire și de muncă mai intensivă și mai rodnică.

Invităm pe fruntașii tractelor, să caute să fie aleși în Sinod, să participe la ședințe, să

controleze activitatea ce se desfășoară în parohii și protopopiat și să ceară muncă încordată și intensivă, vieață curată și neprihănită dela slujitorii aitarelor, ca Sinoadele să revină la rolul lor de odinioară. Controlă binevoitoare, nu poate supăra, ci trebuie să bucure pe toți cei-ce stau cu cinste și vrednicie în slujba bisericeii.

P.

Sistem și practică

Sunt mulți aceia cari se întreabă de ce merge consolidarea noastră națională așa de greu, căci pământul pe care îl locuim este cel mai fructifer și mai bogat în toate materiile de prima necesitate. N'ar trebui decât organizată munca productivă pentru a intra pe calea prosperării.

Constatăm cu toții relele și cauzele stagnerii noastre cum ne taie capul; prezentăm programe de îndreptare ca oricare erudit al continentului, nostru, păcatul este însă, că programele noastre rămân petece de hârtie și n'ajung să se desfășoare și să se pună în practică aproape nici odată.

Cultura pământului în țara noastră agricolă merge rău, producția e mică, și dacă cineva se îndură să producă mai mult nu-și poate scoate costul muncii sale din aceste produse. Țăranul nu mai produce decât a treia parte din ceiace producea înainte când era silit să plătească și competența proprietarului.

Materiile prime, pe cari le oferă pământul din belsug nu sunt exploatate, și adeseori sunt speculate fără nici un folos pentru progresul țării. Industria mare ne lipsește în cele mai multe părți ale țării, nu avem stabilimente de o însemnătate mai deosebită, și dacă sunt, nu în măsura în care ar trebui să fie. Exploatarea bogățiilor noastre se reduce la exploatarea petrolului

și la tăierea nemiloasă a pădurilor.

În ce privește industria mică nu stăm mai bine din punct de vedere românesc.

Orașele noastre sunt fixate de meseriași străini nu numai în teritoriile alipite unde nu s'a putut creia o clasă de mijloc productivă românească, dar și în vechiul Regat, unde industria mică este în partea covârșitoare în mâinile streinilor, în majoritate evrei.

Comerțul asemenea nu este organizat. Comercianții lucrează cu procente nemiloase ruinându-se pe sine, ruinând valuta statului, și făcând imposibilă existența pentru restul populației. Lipsa aceasta de organizare lasă apoi teren liber unui întreg lanț de comercianți intermediari, cari scumpesc și mai rău vieța, urcă prețurile, fac imposibilă desfacerea directă a produselor, și împiedcă eo ipso rentabilitatea și posibilitatea producției, cel puțin a producției în stil mai mare și mai eficient.

E evident deci, că deși suntem foarte tari în teorie, suntem slabi în practică unde ne lipsește sistemul. Și teoria fără practică rămâne o vorbă goală care nici nu va adauge nici nu va înmulți atâta vreme cât ne vom mulțumi numai cu ea.

Este de dorit, ca în întreaga viața noastră să se introducă sistemul, acest nerv fără de care nu este viață nici pe un teren. Calitățile noastre morale și de rasă sunt bune dar trebuiesc organizate în slujba binelui public și cu sistem.

Ori noțiunea de sistem învoalvă în sine o oarecare stabilitate. Această stabilitate lipsește până acuma în funcțiunile statului unde se schimbă organizațiile și sistemele după cum se schimbă guvernele. Cu schimbarea fiecărui guvern, noi și noi principii se experimentează pe pielea bietului popor român fără nici un rezultat, pentru că sistemul, nu este adoptat de guvernul ce urmează, și organizarea urmează să se ieie dela început, așa nici un ministru din cei mulți n'a putut spune că a avut răgaz să constate și să se bucure de rezultatul evident al sforțurilor sale.

Lipsa de stabilitate în funcțiunile puterii de stat se repercutează și asupra vieții individuale și asupra manifestărilor sociale.

La toate aceste rele se mai adaugă spiritul demoralizat creat de războiu, care contribuie și el la desagregarea de care suferim; dar și aici e de vină lipsa de sistem și de organizare. Pe lângă o organizare puternică a celor buni, și morali fenomenele de distrugere morală nu s'ar arăta.

E ușor să constăți relele dar e greu să afli cauzele și leacul lor. Diagnoză boalelor noastre însă nu este așa de greu de constatat, pe cât s'ar crede, și în consecință nici leacurile nu sunt așa de greu de aplicat. Să vedem câteva din aceste leacuri:

Impărțirea pământului a fost o necesitate socială și națională, pentru că poporul nostru era prea sărac, și prin această sărăcie era stânjenit în progresul său cultural și era periclitată și existența sa fizică. O sumedenie de ciuperci naționale se asezase pe stârvul lui și îi sugeau vlagă.

În situațiunea lui de rob al gliei nu mai putea rămânea. Dar, trebuie să ne dăm seamă că orice leac trebuie dat cu observarea anumitor legi.

Este de prevăzut că poporul, stăpân acum el pe pământ, nu-l va exploata în măsura în care o făcea aceasta când da 2/3 din producție boierului și el trăia din 1/3 ce îi rămânea.

El nu se va mai mulțumi astăzi cu ceiace consuma în trecut, ci va consuma mai mult, dar nu va mai produce și pentru alții decât foarte puțin pentru că nevoile lui sunt minimale și le satisface și dacă va vinde mai puțin.

Asemenea va aplica modul de cultură a pământului care este mai ușor și nu pe cel mai rentabil pentru că îi lipsește și capitalul și munca.

Iată că partea bună a reformei agrare își are și lătura ei umbroasă, care atinge direct puterea de producție a țării și provoacă pe lângă înstărirea celei mai mari părți a poporului pauperizarea claselor de mijloc și a statului.

Statul va trebui deci să pună mai multă grijă, ca până acuma, în organizarea producției agricole, proiectând un sistem unic și stabil, pe care să fie silite toate guvernele să-l respecte până la îndeplinirea lui.

Acest sistem se va referi la educația teoretică și practică a țăranimii pe terenul agricol și se va păstra cu simțenie până își va arăta roadele. Roadele acestei educațiuni sunt însă prea îndepărtate și atunci pentru prezent și viitorul apropiat statul ar trebui să caute mijloace mai eficace și cred că în acest scop ar trebui declarată obligativitatea culturii pământului prin o lege nouă, specială.

S'a încercat la noi să se decreteze prin o lege obligativitatea muncii. Aceasta n'a putut fi înlăptuită pentru că atinge libertatea individuală și nici nu promitea să deie, după multe vexa-

țiuni, la cari ar fi fost expus poporul, roadele dorite.

Obligativitatea culturii pământului (a producției) însă ar greva proprietatea funciară prin faptul, că acela care ar dori să rămână proprietar, ar și face însământările prescrise, căci altfel și-ar perde pământul ca sancțiune prevăzută în lege.

Vechiul proprietar avea altă mentalitate, și avea interesul să cultive pământ cât mai mult și cât mai bine. Noul proprietar, deși se pare că are același interes, nu-l va înțelege deocamdată.

Să vie deci puterea de stat să-i spună: dacă dorești să ții pământul ce l-ai primit, trebuie să-ți iei și angajamentele ce derivă din acest fapt, și să cultivi cantitățile fixate de mine, pentru a nu periclita viața de stat, industria, și restul activității productive a națiunii.

În ce privește marea industrie, statul să caute a înființa el fabrici și stabilimente din puterile proprii pe cari le poate apoi exarinda dacă dorește cooperativelor, pentru a fi întrebuințate cu mai mult folos. Va căuta însă mai cu seamă să organizeze spre acest scop elementele fostilor proprietari, oameni cu pricepere, cointeresându-se și statul, și utilizând capitalul acestora rezultat din prețul pământului expropriat, mai bine. În felul acesta am mărit producția țării am exploata economiceste comorile pământului nostru, am ușura traiul, am înmulți ocaziunile de muncă și pentru aceia pe cari reforma agrară i-a deposedat, și am urca valuta, pentru că s'ar schimba în favorul nostru cum-păna căutării și ofertei produselor, am importa mai puțin și am exporta mult.

Pentru a ajunge la rezultate, și aici trebuie un sistem bine stabilit și urmărit cu tenacitate dela care să nu existe derogare. Un sistem oarecare, fie și mai puțin genial, dar urmărit cu persistență aduce mai multe roade ca o pleiadă de sisteme geniale cari nu au răgaz să-și producă efectul.

Un sistem poate suferi modificări, dar modificările să rămână singur modificări și îndreptări, nu răsturnări.

Prin simple măsuri restrictive, vamale sau de altă natură, temperăm de bună seamă efectele inprodukției noastre, dar nu ștergem răul.

În ce privește mica industrie și clasa de mijloc din acest stat, ea trebuie perfecționată și naționalizată. Problema aceasta se întâlnește cu problema la ordinea zilei, a străinilor. Până

atunci până când vom avea, în organismul național, numai rolul căciulii și a picioarelor, iar funcțiunile interne ale inimii și a digestiunii vor fi străine, vom trăi numai din mila acestor organe nobile, cari în orice moment dat ne pot abzice serviciul, și ni-l vor abzice de bună seamă atunci, când țara va fi la grea încercare, și ni-l abzic zilnic în toate manifestările de viață unde interesele lor nu primează pe ale noastre. Problema creierii unei clase mijlocii trebuie să intre de asemenea în stadiul unei organizări stabile, căci numai astfel ne vom vedea sporul cu ochii.

N'avem meseriași aproape de loc, cei puțini pe cari îi avem se pierd în marea de străini, și orașele noastre, plămâni națiunii, sunt în mâini străine. Indrumătorii satelor, preoții mai cu seamă, nu trebuie să rămână numai simpli slujitori ai altarelor ci trebuie să-și pună toate energiile în slujba neamului și să îndrepte poporul spre orașe, mai cu seamă pe cei mai des-tepți.

Consistorul nostru din Cluj, a dat o circulară în această privință tuturor preoților din Eparhie.

Statul, și în special partidele politice ar face cu mult mai bine, dacă, în loc de a se învrăjbi între ele cheltuind atâta muncă și energie, pentru un rezultat atât de puțin lăudabil, s'ar întrece în propagarea marilor principii de organizare națională și pe acest teren.

Comercianții mari și mici luptă cu greutate de neînving. Capitalul se găsește numai pe lângă procente neiertate, urcate până la sânge.

Leacul ar fi: să se limiteze procentul executoriu prin justiție. Și, mai vârtos, să se suprime necesitatea nesfârșitului lanț de intermediatori de permise, de transport, și de negoț, cari trăiesc toți fără a produce nimic, de pe pielea bietului popor.

În comerț n'avem oameni și nu avem oameni de carieră. Aceia pe cari îi avem sunt comercianți improvizați, certați cu regulile comerțului cinstit. Principiul comercial, de a putea vinde cât mai eftin, nu se mai respectă. Cărtelări tacite și neiertate țin prețurile urcate și fac imposibilă viața celor mulți și nevoiași.

Atât statul cât și publicul ar trebui să taie zdănc în aceste cointeresări, pentru că țuța este adâncă.

Principiul cooperăției trimbițat ca cel mai bun mijloc de luptă contra acestor speculanți nu s'a putut pune până azi în practică în mă-

sura dorită și cu rezultatele dorite din lipsă de oameni și legături comerciale. O cooperativă pentru a putea susține concurența trebuie să fie însăși un bun și cinstit comerciant. Sunt țări unde activitatea cooperativă este foarte înaintată și proctii își găsesc un teren fecund de activitate economică în aceste instituțiuni. Dar toate trebuie făcute cu sistem și bine organizate.

Introducerea sistemului stabil în toate ramificațiile de viață națională este cea mai ardentă cerință a vremii.

Cărturarii satelor, proctii și învățătorii să urmărească deaproape desfășurarea acestor legi în toate ramurile de viață a poporului dela țară. Să caute a-l organiza acolo acasă în preocupățiunile lui de toate zilele.

Așa va deveni acest popor disciplinat în afaecrile sale. Iar, fii lui, cari se vor smulge de la glie și vor intra în lumea mare a orașelor vor duce cu ei spiritul de organizare.

Dacă cei suspusi anunță programe și sisteme de muncă potrivite, îndrumătorii nemijlociți ai poporului sunt obligați a le îmbrățișa și a le populariza în mijlocul poporului, pentru că numai așa vom putea ajunge la stabilitate dacă cu toții și cei-ce înțelegem și ceice nu înțelegem pe deplin, intelectual și țaran, ne vom îndrepta pașii, conștienți și inconștienți, spre aceiași țință, pe o singură cărare de organizare a puterilor noastre naționale.

Dr. V. SAVA.

Schițe pentru predici

Dumineca lăsatului de carne. Expunerea evangheliei. Isus explică judecata dn urmă. Cei buni oi — viața de veci, cei răi iezi — munca de veci. Mântuirea prin fapte bune.

Condiția: iubirea deaproapelui, fapte de milostenie (flămând, însetat, gol, străin, bolnav, temniță). Să cauți îndreptarea nevoilor sociale prin a *face bine*. Pildă Samarincanul milostiv, Isus a făcut bine, a vindecat orbi, schiopi, ologi, a înviat morți, a murit pe cruce pentru binele oamenilor.

Cum facem noi bine? Hulim, batjocorim, suduim, păgubim, furăm, dușmănim etc.

Obiectiuni: 1. Avem necaz destul cu nevoile familiare, nu putem face milostenie. Judecă pe omul necăjit punându-te în poziția lui (cel orb, schilav, nenorocit etc).

2. Dacă dau mă păgubesc pe mine. Cugetă *cum* ții câștigat avutul. Totdeauna pe cale cinstită? Bogăția nu se poate agonisi numai cu cinste, ea nu te face fericit. Copiii bogățiilor adeseori sunt stricați, ai săracilor se înalță la onoruri. De unde dai nu se cunoaște. D-zeu pune înzecit la loc.

3. De multe ori faci bine celui nevrednic, bea, prădează. Binele se face fără privire la urmări, nu'l faci pentru altul ci pentru sufletul tău.

Urmările binefacerii. Starea sufletească. Cel ce dă simte bucurie, înalțare, mulțumire suiletească. Cel ce primește umilință, recunoștință (cerșitorul, orfanul, văduva, lacrimi) ori ce faptă are răsplată. Binele cu bine, păcatul cu pedeapsă.

Judecata din urmă. Isus *intru mărire*. Viață vecinică. „Celce samănă cu sgârcenie cu sgârcenie va secera, ar cel ce samănă cu binecuvântare cu binecuvântare va secera“ (Cor. II. 9. 6.)

* * *

Dumineca lăsatului de brânză. Expunerea evangheliei. Concluzia: „Comori în ceriuri. Ce ne învață Isus?“

1. *Iertarea greșalelor.* „Și ne iartă nouă....“ Cum iertăm noi oamenii celor ce ne greșesc? Pentru o vorbă neplăcută purtăm ură, pizmă și gând de răzbunare, pentru o minciună facem pâră, advocați, judecată, temniță; ne bucurăm de răul și nenorocirea deaproapelui. Intreabăte: îndreptat'ai prin pedeapsă pe cel ce te-a vătămat? făcutul'ai mai bun? ț-ai reparat cinstea ta? Nu. El devine mai rău, dușmănos, răsbunător, tu ți-ai pierdut vremea, cheltuială prin judecăți. Cinstea se repară cu moravuri bune, fapte nobile, vrednicie personală. Iertarea umilește pe cel păcătos, îl face recunoscător, îl îndreaptă, pe tine te înalță. Pildă Isus pe cruce.

2. *Postul.* Să fie individual, pentru suflet, spre folosul nostru. Nu te lauda cu postul. (Vameșul și fariseul). Nu ca fățarnicii. Scopul reținerii dela mâncări și beuturi este biruința poftelor trupești, a deșertăciunilor, înfrânarea și prin ea întărirea sufletească, duhovnicească. Nu ajunge însă numai reținerea dela mâncare, postește și cu sufletul. Pildă: Cineva a omorât un om în post, dar de carne nu s'a atins în cursul postului. Zadarnic este postul de bucate dacă furi, sudui, te înbeți, faci

rele și nu ierți. Postește cu fapte bune. Mai bine mănâncă carne, dar postește cu faptele.

3. *Comori în ceriuri.* Omul e lacom după avere. Nu totdeauna pe cale cinstită. Averea trezește ispitele păcatului. Nu o poți duce însă în mormânt. — Alții prădează ce au, tot una este, gol ai venit gol te duci. Învață munca cinstită, cruțarea și milostenia. Faptele bune sunt comoară în ceriu. D-zeu vede întru ascuns. Răsplata la judecata din urmă.

Inițiativa particulară

Episcopia noastră având în vedere că acum este timpul când se încheie socotelile băncilor pe anul de gestiune 1923, a adresat un călduros apel către bănci ca să voteze din prisosul lor și pentru catedrala din Cluj o sumă după putință pentruca să se poată duce la desăvârșire opera începută.

Unele institute de bani au răspuns cu multă bunăvoință acestui apel.

Din acest prilej „Revista Economică“ a Solidarității scrie un frumos articol reclamând din nou inițiativa particulară obicinuită pe vremuri în viața de obște a societății noastre românești. Reproducem și noi acest articol în cele ce urmează:

Văzând șirul nesfârșit al inițiativelor particulare desfășurate înainte de războiu spre binele neamului românesc, ne surprinde regresul, ce l'am suferit în anii din urmă în privința aceasta.

Ni s'a mărit țara, dar ni s'au micșorat sufletele.

Ne-am sporit națiunea, dar ne-am împrăștiat puterile.

Locuința dragostei de neam a rechiziționat-o a pizmei răutate, care caută zi și noapte alte Milcovuri și alți Carpați.

Aveam odată bărbați întregi și oameni mari luptând, făcând și dând tot înainte contra miilor de pedeci, contra împilărilor și persecuțiilor dușmanilor acestei națiuni.

Astăzi? Bărbații au devenit copii, ei nu mai știu lucra, nici lupta, nici da, ei strigă și plâng în public să le dea Statul, pentru-ce nu le face Statul? Acești copii, umbra și parodia eroilor de altă dată, sunt astăzi chiar impacientați și foarte simțitori, când Mama-Țara nu-i alăptează prompt, sau când laptele din țâțe nu mai este destul de gras, destul de dulce.

Inițiativa privată? A fost odată, ca nici odată, că de n'ar fi, nu s'ar povesti.

Au fost odată niște oameni săraci, cari aveau obiceiul să-si dorească tot binele din prilejul Anului Nou, al zilelor onomastice și alte felicitări sau condolențe.

Dar mai erau pe lângă ei alți oameni și mai săraci, cari n'aveau nici pâine, cu ce s'arunca în dușmanii, cari îi băteau cu pietri.

Și oamenii săraci s'au gândit s'ajute pe oamenii cei mai săraci și-au zis:

Ne vom rescumpăra felicitările și coroanele festive, ca să alinăm suferințele celor mai săraci.

Zis și făcut.

De-odată au început să curgă răscumpărările de felicitări, coroanele de condolențe, apoi așa numitele „suprasolviri“ și colecte, încât ziarele erau pline de sus până jos de numele și cifrele iubirii de nație.

Și s'a întâmplat, că sufletul mare al inițiativei particulare n'a mai încăput pe acele coloane de ziare, unde astăzi nu mai are loc destul ura și pizma națională.

A crescut și s'a revărsat peste hotar, a dărâmat munții și a astupat râurile, a coplesit mările și a făcut realitate din visul cel neîmplinit, al suferinței, a făcut România întregită, pentru a cărei sfâșiare și desființare nu se găsesc azi destule partide politice, ci în fie-care zi se mai face câte unul.

Iar camera deputaților și senatul sunt pline de ropote de aplause și de bucurie de câte ori un partid reușește să sfâșie trupul vre-unui adversar din alt partid, fie chiar și în absența omului, fie chiar și partidul preținilor de ieri-alaltăeri.

Preocuparea principală este astăzi canibalismul politic.

Da, am progresat foarte mult de vre-o 5 ani încoace, am înaintat departe, departe.

Numai direcția drumului este cam rătăcită; așa mi-se pare, că direcția este negativă sau distructivă, dacă doriți. O cunosc bine, când o compar cu direcția națională de acum 5—6 ani, care așa cred, că era constructivă și pozitivă.

Ce mai folosesc astăzi exemplele, când nici valuta nu mai ajută?

Valuta? Nu-i lucru mare 10 bani zis zece bani astăzi în valuta leilor.

Dar am văzut o mare instituție morală românească, atacând comandamentul unui Corp de armată, pentru-că a suferit, ca acești zece

bani să-i dea un soldat român pentru o biserică românească, ce se zidete pe locul unde altă dată dușmanii neamului ne ridicau furcile de spânzurătoare. Cum, zece bani? Pentru o catedrală românească? Mai bine furcile! Așa scrie pizma națională.

Acum vre-o 10 ani pentru o catedrală românească se jertfiau chiar franci de aur, dar astăzi nu numai că omul nu dă nici zece bani în valută stricată, dar nu suferă nici pe altul să deie acești zece bani!

Astăzi lozinca e: Să deie Statul.

Credem, că din această situație tristă numai schimbarea direcției drumului ne poate scăpa.

Să ridicăm din nou steagul inițiativei partikulare, al jertfei naționale, al cotei filantropice, al „suprasolvirilor marinimoase“ al dragostei de neam și de țară.

Să arătăm, că noi suntem Statul Român.
„Revista Economică“.

VASILE VLAICU

Scoalele minoritare

O gazetă italiană din Roma face o justă apreciere a situației școlilor minoritare din România. Constată următoarele:

Statul român a găsit în ținuturile dincoace de Carpați școale comunale, școale de stat, și școale confesionale.

Statul român a luat în posesiune, școalele cari aparțineau de drept statului, cele curate de stat și cele comunale cari erau întreținute din partea statului, precum și cele ce iau fost cedate de bunăvoie. În părțile cu populație mixtă a menținut statul român școli cu limba de propunere a respectivei naționalități și pe lângă ele clase paralele române.

Statul român a reclamat cu drept și introducerea limbei române în mod evolutiv în școlile susținute de dânsul.

Școalele primare și secundare confesionale au fost lăsate neconturbate în starea juridică în care au fost găsite. Limba de propunere li s'a lăsat cea a confesiunii respective. Statul a cerut numai respectarea principiilor sale de stat și învățarea unor obiecte speciale, reclamate de

interesele statului, în limba românească. O pretențiune absolut justă.

Cu toate acestea minoritățile sunt nemulțumite și bat doba în lumea mare că le sunt persecutate și închise școalele. Cifrele dovedesc însă limpede tocmai contrariul.

Populația Transilvaniei și Banatului numără 5.114.124 suflete, românii sunt reprezentați prin 57,3 la sută, unguri prin 25,5 la sută, germanii 10,6 la sută, evreii 3,5 la sută, alte naționalități 3,1 la sută.

Școlile primare sunt împărțite astfel: școli române 3611, ungare 1669, germane 403, diverse 105. Școlile secundare: române 44, ungare 66, germane 22, diverse 4. Școlile comerciale: române 10, ungare 15, germane 3. Licee: române 40, ungare 40, germane 13, evreiești 4. Școli normale: române 22, ungare 19, germane 3.

Din aceste școli sunt întreținute de stat: Școl elementare: 562 ungare, 51 germane și 55 diferite minorități.

Școli secundare: 20 ungare și 5 germane.

Licee: 7 ungare și 2 germane.

Școli comerciale: 5 ungare și 11 de arte și meserii, dintre care 10 având cursuri paralele ungare și române.

Cheltuielile anuale ale statului se ridică la 193 milioane lei, pentru școli unde materiile se predau în limba română și 92 milioane lei pentru școlile cu predare în limbi diferite.

După alipirea acestor două ținuturi la România numărul școlilor minoritare a sporit, sporind și numărul elevilor care le frecventează.

Numărul școlilor confesionale catolice este în prezent următorul:

Școli elementare 417; licee 4, școli secundare 33, școli comerciale superioare 3, școală normală 1.

Școli primare române sunt deci 3611 iar minoritare 2177, școli secundare în total, române 72 minoritare 189.

Minoritățile posedă prin urmare relativ mai multe școli și mai mulți elevi de cât majoritatea română.

ȘTIRI

Pocăiții. Gazetele anunță, că privitor la secta pocăiților și adventiștilor, guvernul e călăuzit de următoarele principii: 1. Proselitismul acestor secte nu se admite. 2. Ele au libertatea de intrare în unele case particulare, cu condițiunea ca autoritățile să fie încunoștințate despre timpul și locul intrării. 3. Ca predicatori se admit numai oameni calificați. 4. În ce privește sancțiunile stăpânește principiul constituțional, că libertatea cultelor este permisă atâta vreme, cât nu turbură ordinea în Stat.

* * *

Logodne princiare. Marea gazetă „Vossische Zeitung” face combinații despre o eventuală logodnă a prințului moștenitor italian Umberto, cu princessa Maria a Belgiei, iar prințul Nicolae al României cu princessa Mafalda a Italiei.

* * *

Rectificarea curbei. În bugetul statului pe anul 1924 s'a prevăzut suma de 550 milioane pentru îmbunătățirea situației materiale a tuturor funcționarilor. Comisia bugetară a parlamentului a stabilit normele de distribuire a acestei sume, o sută de milioane pentru pensionarii statului, 113 milioane pentru rectificarea sporului celor nedreptățiți pe 1923. Restul de 337 milioane se împarte tuturor funcționarilor sub formă de nou spor pe 1924.

Din cele 113 milioane revin 11.776.280 lei ministerului de culte, pentru anul trecut 1923. Cu această sumă se vor rectifica greșelile. Pe anul acesta se va întregi sporul cu circa 40 la sută socotite după sporul rectificat din anul trecut. De acestea va beneficia și preoțimea. Sporurile acordate vor intra în vigoare cu 1 Ianuarie 1924.

* * *

Scoala normală din Târgu-Murăș, deschisă în toamna trecută s'a inaugurat în ziua de Trei Sfinți în cadrul unor serbări corăspunzătoare actului festiv. Inaugurarea a săvârșit-o inspectorul Ionescu Bujor din Cluj, a ținut o frumoasă cuvântare directorul școlii păr. Crețu, au urmat apoi câteva recitări, cântece de cor și exerciții gimnastice.

* * *

Misterul Zamolxe, piesa teatrală a d-lui Lucian Blaga s'a reprezentat Miercuri seara, tradusă în ungureste, pe scena Teatrului maghiar din Cluj.

* * *

Diurnele deputaților. Parlamentul a votat în zilele trecute o nouă lege prin care dela 1 Ian. a. c. parlamentarii vor avea o diurnă de 500 lei pe zi și 2000 lei leafă lunară între sesiuni.

* * *

Trotzky a fugit din Rusia. Ziarele rusești dau amănunte asupra neînțelegerilor ivite între conducătorii Rusiei. Într'o sedință a sovietului central care a avut loc la începutul lunii Ianuarie, Zinovieff a acuzat pe Trotzky de trădare. Acesta l'a palmuit atunci, reușind apoi să părăsească sala de sedință sub protecția soldaților săi.

De aci, cu trenul blindat care-i sta la dispoziție, a plecat din Moscova.

Comitetul central a hotărât imediat arestarea lui Trotzky, — care însă n'a putut fi executată, deoarece Trotzky (Braunstein) a fugit din țară.

* * *

Căile ferate particulare din Ardeal. De mai multă vreme se continuă, pertractări pentru răscumpărarea din partea statului a căilor ferate particulare din Ardeal. Societățile proprietare cer pentru ele 20 miliarde de lei. Ele au costat în total 500 milioane lei la timpul său.

* * *

Străinii din Franța. Toți jidanii și străinii din Franța au fost expulsați dela bursa din Paris, pentru atitudinea lor dușmănoasă față de interesele țării. Dacă măsura aceasta s'ar introduce și la noi gazetele jidovesti ar fi denunțat Europei marea persecuție a străinilor din țara românească.

* * *

Cât câștigă țara cu tutunul. Pe luna trecută, tutunul a dat un venit de 214 milioane lei. Hârtia de țigări a dat un venit de 22 milioane. Cărțile de joc au dat un venit de 2 milioane lei. Sarea a dat un venit de 24 milioane, iar chibriturile 22 milioane. Adecă cu totul, monopolurile statului, au dat în luna ... un venit de 293 milioane lei. Față de anul trecut aceste venituri sunt mai mari cu peste 600 de milioane. Tutunul singur a dat un venit mai mare cu peste 500 de milioane ca anul trecut.

* * *

Telefonul și privighetoria. Un englez a pus o privighetorie să cântă la telefon într'un oraș din Anglia. În același timp, în Pittsburg, în America un american a pus la telefon un pui de privighetorie. Se spune, că s'au înțeles foarte bine și cântecul lor a fost minunat.

* * *

Căderea banilor ungurești. Coroana ungu-rească a căzut prăpăstios în timpul din urmă, ajungând mai jos chiar și decât coroana austriacă. Guvernul maghiar s'a hotărât să iee măsuri foarte aspre pentru a împiedeca specula și căderea de tot a coroanei. Scumpetea a crescut grozav de mult în Ungaria și prețurile se ridică pe fiecare zi.

* * *

Achitarea bonurilor din împrumutul Ardealului. Ministerul de finanțe a decis ca bonurile de tezaur interne până la una sută mii lei, ajunse la scadență, precum și toate bonurile împrumutului ardelenesc, să fie achitate de casieria centrală a ministerului. Deținătorii acestor bonuri sunt obligați să facă cereri, însoțite de bonurile de tezaur, la Direcțiunea datoriei publice care le va valorifica și va dispune achitarea.

Nr. 97—1924.

1—3

CONCURS REPETIT

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă veteranul paroh Găvrilă Mureșan în Jimborul mare protopopiatul Unguraș să publice al treilea concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Alesul capelan va beneficia de jumătate din toate venitele dela parohie și de întregirea de la stat pentru capelani.

Reflectanții își vor înainta cererile de concurs instruate conform prescrierilor §-lui 13 din Statutul organic subscrisului oficiu protopresbiteral, și pe lângă respectarea dispozițiilor reglementare au voie să se prezinte în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Unguraș, 10/23 Februarie 1924.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. ad tractului Unguraș în conțălegere cu comitetul parohial din Jimborul mare.

IOIL GHIURITAN
protopresbiter

CĂRȚI

La consistoriul nostru sunt depozitate spre desfacere următoarele cărți :

1. Papism și ortodoxism în Ardeal de Dr. G. Ciuhaudu — — 12.— Lei
2. Români ortodocși și Români uniți de Dr. G. Ciuhaudu — 10.— Lei
3. Ortodoxia și creștinismul apusean de P. L. Nicodim — — — 8.— Lei
4. Schisma Românească sau Unirea cu Roma — — — — — 2,50 Lei
5. Analele Asociației „A. Șaguna“ II. și III. à 20 lei, pentru membri — — — — — 16.— Lei
6. Invățăminte cu icoane (12 cărți postale cu icoane din Sft. Scriptură) — — — — — 10.— Lei
7. Vieța unei mame credincioase de Dr. I. Lupaș — — — 5.— Lei
8. Spice din istoria bisericeii de Dr. I. Lupaș — — — — — 5.— Lei
9. O pagină din lupta noastră pentru existență de P. S. N. Ivan — — — — — 5.— Lei
10. Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna 25.— Lei
11. „Pentru neam și lege“, predici împotriva sectarilor de Dr. G. Comșa — — — — — 35.— Lei
12. „Istoria Românilor“ de Dr. Ion Lupaș — — — — — 50.— Lei
13. „Problema educației sexelor“ — 8.— Lei
14. „Femeia“ de Dr. C. Stanca — — 20.— Lei
15. Regule de drept și de morală scoase din Sfânta Scriptură de M. Dupin trad. de M. W. Pacu — — — — — 35.— Lei

STEFAN FEHÉR

CLUJ — Str. Memorandului Nr. 21.

Pregătește

pălării pentru preoți după măsură și model

Repară pălării vechi după mustră originală,
precum și altfel de pălării
cu prețuri ieftine.